NA KRILIH E-IZOBRAŽEVANJA

Prost dostop do znanja!

Informacijska družba je družba znanja. Prost dostop do znanja za vse ljudi je ključnega pomena. Znanje je last človeštva in si ga nihče ne more lastiti. Vedno očitneje postaja, kako je danes najpomembnejše, da lahko človek znanje dokaže. Po kakšni poti je do znanja prišel, se ne preverja več: prek interneta, cederoma, knjig, bivanja v tujini ali šoli. Priznana je vsaka pot do znanja, če ima dobre rezultate. V nekaterih okoliščinah je potrebno neformalno znanje tudi uradno potrditi. Ravno kar poteka v Ljubljani konferenca, kako bodo šole organizirale posebno službo za pridobivanje potrdil o neformalnih znanjih. Spomladi je bila evropska konferenca na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Predstavniki raznih univerz iz Evropskih držav so poročali o oddelkih za ugotavljanje neformalno pridobljenih znanj in podeljevanju diplom in magistririjev prijavljenim kandidatom. Neformalna pot izobraževanja, kot je e-izobraževanje, šele daje podlago za vseživljenjsko izobraževanje. To ni vseživljenjsko šolanje, saj je pouk le ena od možnih oblik izobraževanja.

V oktobru letos je bila na Univerzi v Ulmu evropska konferenca o e-izobraževanju. Informacijsko-komunikacijska tehnologija vsakemu, ki uporablja internet, odpre vrata do znanja. Odloča in vodi ga vsak sam. Če nekdo obvlada računalnik, se hitro nauči uporabljati internet. Ta ne pozna državnih meja. Izobraževanje je globalizirano. Izza domače mize stopimo v stik s celim svetom.

UVODNIK

Dr. Ana Krajnc

Nismo več odvisni od števila šol ali vpisnih mest v domači državi.

Strokovnjaki iz Nemčije so poročali, da v povprečju 28 odstotkov uporabnikov interneta svetovno omrežje uporablja za izobraževanje. Delno so to ljudje, ki študirajo na daljavo in se zanašajo na komunikacije prek informacijsko-komunikacijske tehnologije. Drugi brskajo po internetu in sami nabirajo potrebna znanja. Dve tretjini ljudi uporablja internet za e-pošto, zabavo, igre.

Ali se lahko vsak izobražuje prek interneta? Predvsem mora človek imeti željo po učenju. E-izobraževanje zahteva sposobnost za samostojno učenje. Vsak sam odgovarja in odloča o učenju. Razvite sposobnosti ločevanja bistva od nebistvenega so pomembne že pri postavljanju gesel za iskanje po internetu. Refleksija in kritičnost do virov ter sprotno samoocenjevanje povesta, koliko smo se že naučili in kaj iščemo naprej. Brez močne motivacije za izobraževanje, tj. vedoželjnosti, bi iskanje znanja kmalu skopnelo. Internet res ponuja svetovno znanje, kdo se je sposoben na ta način samostojno izobraževati, pa je odprto vprašanje.

Za e-izobraževanje moramo imeti osebne prioritete izobraževanja. Kaj se hočemo najprej naučiti? Oziramo se na oseben izobraževalni načrt in s tem povezan življenjski karierni načrt. Drugače se na internetu izgubimo

v veselju informacij. Ko izbrskajo znanje na posamezne teme, se lahko zadovoljijo s posamičnimi podatki ali pa informacije povezujejo v večje sklope, da je znanje o nekem problemu zaokroženo in ga je dovolj za začetek uporabe.

Če se človek še ne čuti dovolj kompetentnega, da bi se izobraževal povsem samostojno, se na internetu posveti e-učenju po bolj strukturiranih študijskih programih. Ponujajo jih razne tuje univerze in ustanove za študij na daljavo: Open University iz Velike Britanije, Fernstudium iz Nemčije, Telescuolla iz Italije. Tudi druge univerze so običajne študijske programe tako tehnično opremile, da jih zainteresirani lahko sprejemajo prek interneta (MIT iz Bostona, svetovno znan tehnični študij, Medicinska fakulteta s Harvarda, Univerza v Surrey). Tako študentom ni potrebno strukturirati vsebin in iskati teme učnega programa. To so napravile že strokovne službe. Za ta način e-izobraževanja se odločajo zlasti ljudje, ki bi radi poleg znanja pridobili tudi diplomu in naziv.

Znanje danes potrebuje vsak človek, tako kot potrebuje zrak za dihanje. V šolah še vedno preštevajo točke in odločajo o tem, kdo lahko nadaljuje šolanje, v katero šolo lahko gre, drugim zaprejo pot do znanja. Ali ne bi bilo po nekem zdravem razumu tako, da gredo slabši učenci v najboljše šole, ker se še morajo razviti. Najboljši učenci so se tudi prej veliko sami naučili doma, zato so bili odlični. Naj še naprej izkoriščajo neformalno izobraževanje v okolju. Žal je ta zdrava logika v šolskem sistemu obrnjena na glavo: slabši učenci gredo le v poklicne šole. Če se otrok ni mogel razviti v domačem okolju, ali naj poskrbi država za njegov razvoj? Šola še vedno deluje po načinu izločanja šibkejših. Mladi brez srednje šole se počutijo izgubljeni in pogosto jih posrka kriminal. Nekatere se moraš uveljaviti. Slutijo, da jim prihod-

nost ne obeta dela, ker imajo premalo znanja. Ker ne morejo biti v družbi konstruktivni, so destruktivni.

Mladi brez srednje šole ostanejo na cesti. Slabi spomini na šolo jim preprečujejo, da bi spet šli k pouku. Kiber točke na javnih mestih, kot so kiber kavarne, info točke, računalniki z internetnim priključkom v četrtih skupnostih in računalniških učilnicah, odprtih za javnost, so pri nas objektivne možnosti za to, da mentorji (tudi volonterji) lahko pomagajo mladim brez srednje šole, da z e-izobraževanjem dopolnijo svoja znanja ter s pomočjo interneta in druge informacijsko-komunikacijske tehnologije pridejo do potrebnih spričeval. Ne moremo si več zatiskati oči pred problemi iz šol izločenih mladih. Tudi to je naša mladina.

E-izobraževanje pomembno dopolni fleksibilnostučenja. Pri zaposlenih dan posrka služba, nekaj časa ostane za družino in v poznih urah je čas spet njihov. Kam bi šli takrat od doma, da bi se izobraževali? Računalnik jim znanje ponuja na domu. Prek interneta se za znanjem zapodijo v virtualni svet in odkrivajo, odkrivajo. Odkrijejo priljubljene portale na internetu. Do njih bodo naslednje večere hitreje prišli, za iskanje ne bodo več potrošili toliko časa kot prvič.

Pri e-izobraževanju ljudje nimajo občutka, da se učijo. Nekateri pravijo, da sploh niso vedeli, da so se učili. Vse se jim je zdelo kot neka sprostitve ali igra. Na koncu so videli, da že znajo. E-izobraževanje uporablja vse možne medije: grafike, slike, filme, glasovno posredovanje. Izseki iz resničnega življenja, narave, tehnologije in znanosti so neposredno prikazani. Tak način učenja da možnosti za doživljajsko učenje. Čeprav študent dejansko ni bil v prikazani pokrajini, se mu zdi, da jo pozna do podrobnosti. E-izobraževanje postane zabavno in privlačno. Morda so za

nekoga to le prepovedane sanje, ki jih z e-izobraževanjem lahko uresniči, če le od vsega ponujenega zajame dovolj znanja.

Če je pri nas okolje ozko in polno predsodkov, se z globalizacijo odpira veselje prek informacijsko-komunikacijske tehnologije. Na svojem računalniku brez vozniških kart potuješ po vsem svetu, znanje vsega človeštva in odkritja vesoljne znanosti so pred nami.

Današnja družba je družba tveganja, to je družba individualne odgovornosti. Nihče ne skrbi zame ali zate. Človek je postavljen pred nove odgovornosti. Med drugim mora sam voditi in odgovarjati za svoje izobraževanje.

Mihael Hoffman je na mednarodni konferenci na Univerzi v Ulmu letos opredelil e-izobraževanje kot učenje, podprto z informativno-komunikacijsko tehnologijo. Na tržišču je prišla nova generacija računalniške opreme in programskih orodij. Večinoma je bilo uporabljanje interneta enosmerno: študent je pregledoval in bral, kar je bilo zabeleženega na določenem portalu ali spletni strani. Svojega mnenja ali dodatnih podatkov ni mogel izraziti. Pasivna vloga študenta, v kateri je sledil avtorjem, je z novo generacijo internetnih in računalniških programov prerasla v poenostavljene dvosmerne komunikacije. Vsebin ne pišejo več samo profesorji, tudi študenti neposredno sodelujejo pri njihovem nastajanju. Ustvarjalno uporabo računalnika omogoča hardver iPON, Digicam in softver Web 2.0, kamor spadajo blogi, Skype, RSS, Ajax, Wiki. Wikipedia je največja enciklopedija na svetu. Na internetu je na milijone gesel. Uporabnik je tudi avtor. Lahko doda nove podatke, novo razlago.

Dvosmerne digitalne komunikacije dajejo ustvarjalnost uporabnikov na vedno pomembnejše mesto. Ti niso več anonimni. Ker se učijo in ustvarjajo novo znanje, se z

določeno temo še bolj spojijo in identificirajo, kar omogoči globlje učenje od učenja v pasivnejših oblikah frontalnega šolskega pouka ali učenja pod prisilo. Pri e-učenju študent sam odloča in ga vodi. Doživi svobodo učenja.

Dr. Ana Krajnc